

Thema Keuzes maken

Mijn geldzaken

Versie 1.0

Mijn geldzaken

Hoe staat het met jouw geldzaken? Houd jij ook altijd aan het eind van je geld een stuk maand over? Of lappen jouw vader en moeder bij als de bodem van de schatkist in zicht is...?

Deze lesbrief gaat over geld. Over JOUW geld. Hoe denk jij over geld? En wat geef jij uit per maand? Je maakt een overzicht in Excel van jouw eigen uitgaven. En je gaat na hoe veel jongeren in de schulden komen en je maakt een reportage over bijbaantjes: hoe regel je dat naast school? Want je wilt niet alleen geld verdienen... je moet ook je schooldiploma halen.

Je werkt alleen, samen met de hele klas of in tweetallen.

Wat kun je en wat weet je na deze lesbrief?

- je weet wat een stelling is;
- je hebt een mening over geldzaken;
- je weet hoeveel geld je ongeveer nodig hebt voor kleding, bellen en andere dingen;
- je kunt een eenvoudige Excel sheet maken;
- je weet dat je door geld lenen in de schulden kunt komen;
- je weet welke regels er gelden als je wilt werken;
- je kunt een filmpje maken over bijverdienen.

Uit welke activiteiten bestaat de lesbrief?

Activiteit	Discussie: hoe denk JIJ over geld...?
Stap 1 Oriënteren	Verzamel informatie over omgaan met geld. Doe de geldtest: wat voor geldtype ben jij?
Stap 2 Voorbereiden	Kies een stelling en bedenk wat jouw mening is. Schrijf jouw mening op.
Stap 3 Uitvoeren	Discussie! Hoe denk jij over geld? Vertel je mening.
Stap 4 Reflecteren	Maak in groepjes een collage over de stellingen.

Activiteit	Houd je uitgaven bij.
Stap 1 Oriënteren	Oriënteer je op jouw eigen uitgaven en inkomsten.
Stap 2 Voorbereiden	Verzamel een week lang jouw bonnetjes en rekeningen. Oefen met het maken van een Excel sheet.
Stap 3 Uitvoeren	Maak een Excel sheet van jouw inkomsten en uitgaven. Bijstellen van je overzicht (Excel sheet).
Stap 4 Reflecteren	Presenteer jouw geldoverzicht. Rollenspel: leen jij gemakkelijk geld?

Activiteit	Strip: je eigen schuld?
Stap 1 Oriënteren	Verzamel informatie over lenen en schulden maken. Zoek uit hoe je in de schulden kunt komen (filmpje rtvnoord). Brainstorm over je stripverhaal.
Stap 2 Voorbereiden	Bedenk je stripverhaal.
Stap 3 Uitvoeren	Maak de strip.
Stap 4 Reflecteren	Lees de strips: hoe zijn de stripfiguren in de schulden gekomen?

Activiteit	Voordelig telefoneren.
Stap 1 Oriënteren	Oriënteer je op de kosten van telefoneren. Je weet wat eenmalige kosten en terugkerende kosten zijn voor bellen.
Stap 2 Voorbereiden	Bereken hoeveel geld jij uitgeeft aan bellen. Zoek uit hoeveel belminuten / sms / andere dingen jij wilt op je abonnement.
Stap 3 Uitvoeren	Zoek uit of jij een goedkoper abonnement kunt nemen.
Stap 4 Reflecteren	Presenteer de uitkomst: kun jij geld besparen met een voordeliger abonnement?

Activiteit	Filmpje over bijverdienen.
Stap 1 Oriënteren	Verzamel informatie over bijbaantjes en bijverdienen. Oriënteer je op regels over werken voor jongeren. Brainstorm over je filmpje.
Stap 2 Voorbereiden	Bedenk waar en wanneer je gaat filmen en wie je gaat filmen. Verdeel de taken met je groepje. Schrijf een script voor je filmpje. Oefen met filmen.
Stap 3 Uitvoeren	Maak het filmpje. Stel het filmpje bij.
Stap 4 Reflecteren	Werk mee aan de filmpresentatie. Hoe combineer jij school met werk?

Wat ga je doen?

Schrijf in je eigen woorden op wat er in deze lesbrief moet worden gedaan:

Evalueren

Helemaal aan het eind van de lesbrief kijk je terug naar wat je van de lesbrief hebt geleerd. Wat vind je zelf? En wat vindt je docent?

Activiteit: Hoe denk JIJ over geld?

Stap 1 Oriënteren

Informatie verzamelen

Deze activiteit gaat over jongeren en geld. Hoe ga jij met geld om en wat vind jij belangrijk als het over geld gaat?

Let op: voor het zoeken heb je twintig minuten. Je werkt individueel.

- a. Wat betekenen deze woorden? Zoek de betekenis op.

Moeilijk woord	Wat betekent dit woord
Stelling	
Argument	
Standpunt	

- b. Bekijk het filmpje 'hoe jongeren met geld omgaan' op YouTube. Bekijk het een keer helemaal en dan nog een keer in stukjes.

Een jongen zegt: 'Ik krijg honderd euro per maand van mijn ouders...'. Maar hij legt uit dat het geld heel snel op is! En hij moet er ook nog van sparen. Een ander meisje krijgt maar 1 euro! En ze vindt dat ze ook geen geld nodig heeft.

- Kijk nog een keer. Wie gaan er verstandig met geld om? Wie niet?
- Hoeveel geld krijg je van je ouders? Is dat genoeg?

Ik krijg aan zakgeld: _____

Dat is wel / niet genoeg.

Ik werk wel / niet zelf voor extra geld.

- Spaar je? Hoeveel spaar je? Ik spaar wel / niet.

Als je niet spaart: waarom niet? _____

Als je wel spaart: hoeveel spaar je? _____

Hoe spaar je? In een oude sok. / Ik heb een spaarrekening bij de bank.

Waar geef jij het meeste geld aan uit denk je?

Wat zou jij doen met een miljoen?

c. Kijk op www.edgie.nl en doe de geldtest.

- Wat voor geldtype ben jij?
 trendsetter / levensgenieter / regelaar / toekomstplanner

- De 'trendsetter' en de 'levensgenieter' kunnen nog weleens geldproblemen krijgen. Wat denk jij, ben jij iemand die geldproblemen kan krijgen?

d. Kun jij een discussie voeren? Bekijk het filmpje <http://youtu.be/mGgn398L228>

Dhr. Mulder zegt: 'wanbetalers zijn klaplopers'. Dit is zijn stelling.

Het betekent: als je niet betaalt, dan profiteer je van andere mensen.

Ben jij het ermee eens? Wat is jouw mening over de stelling?

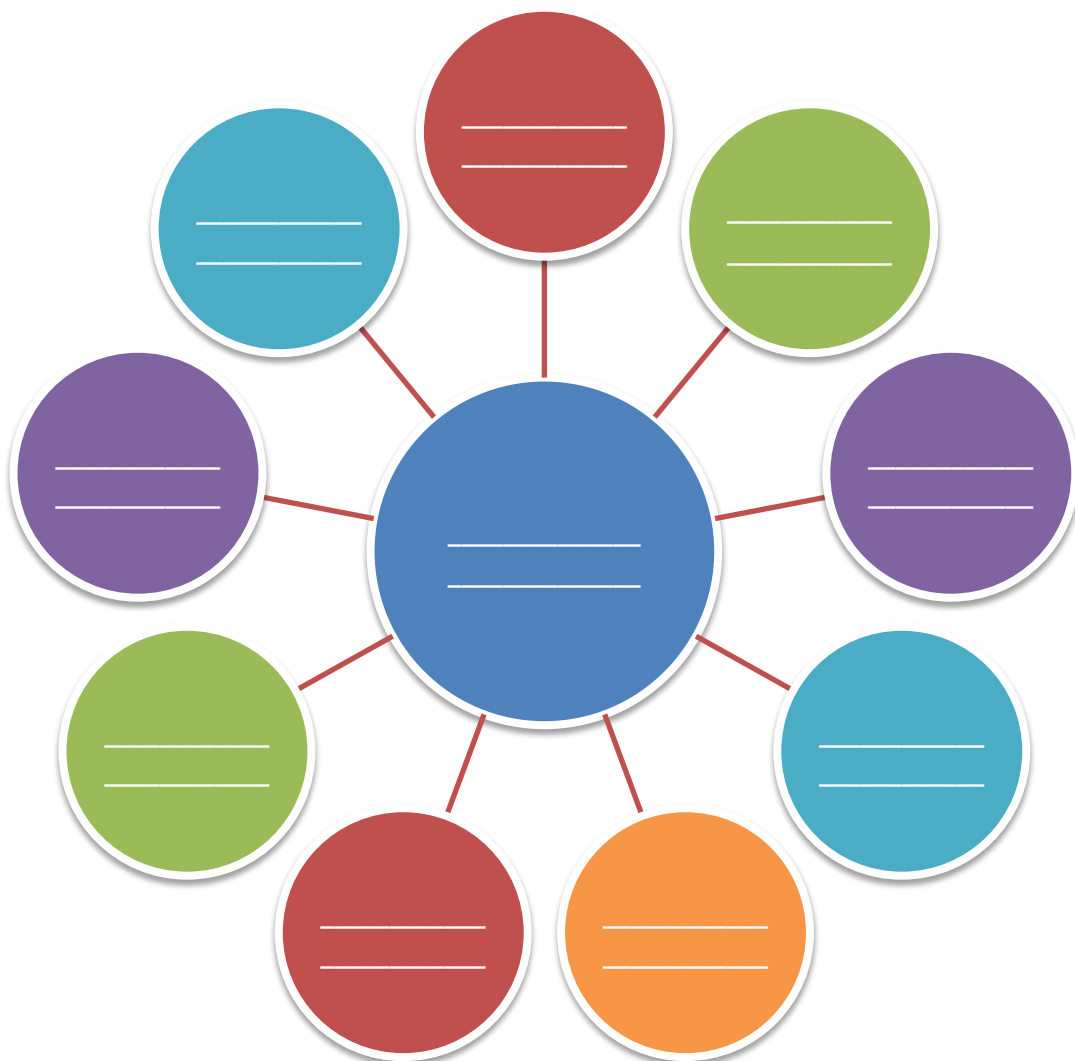

Brainstormen

Je gaat discussiëren over geldzaken. Eerst brainstorm je over stellingen. In de brainstorm mag je al je fantasie gebruiken. Je hoeft nog niet na te denken of het een goede stelling is.

- Vul het woord 'voor of tegen?' in de middelste cirkel van de figuur.
- Schrijf in de andere cirkels zoveel mogelijk stellingen op die bij je opkomen. Neem stellingen waar je echt duidelijk vóór of tegen kunt zijn.

TIP: schrijf in één cirkel meer dan één ding op, als je ruimtegebrek hebt.

Keuzes maken

Na de brainstorm ga je kijken wat haalbaar is. Je kiest uit alles wat opgeschreven is. Denk daarbij steeds aan de discussie. Ga elke keer na of je echt vóór of tegen de stelling kunt zijn.

a. Lees goed door wat je hebt opgeschreven. Onderstreep de belangrijkste onderdelen. In ieder geval de onderdelen waar je verder mee wilt.

b. Schrijf hieronder vier stellingen op waar jij zelf voor of tegen bent.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

c. Overleg met je docent met wie je kunt gaan samenwerken.

Activiteit: Hoe denk JIJ over geld?

Stap 2 Voorbereiden

Kies een stelling

- a. Maak groepjes van vier. Zorg dat één van jullie een stopwatch heeft en dat er een geluidsapparaat is. Jullie gaan de discussie opnemen en later terugluisteren!

Deze persoon zorgt voor de stopwatch: _____

Deze persoon zorgt voor het geluidsapparaat: _____

- b. Kies met elkaar een stelling waar je echt goed over kunt discussiëren. Het is het leukst als jullie het NIET met elkaar eens zijn.

Wij discussiëren over deze stelling:

- c. Lees de discussieregels en verdeel de taken. Eén iemand discussieert niet mee. Hij of zij maakt aantekeningen.

Discussieregels:

1. Laat elkaar uitpraten
2. Praat niet te lang. Anderen mogen ook het woord.
3. Hou het gezellig. Val nooit iemand aan.
4. Blijf bij het onderwerp.

Deze persoon maakt de aantekeningen: _____

Deze persoon let op de tijd en op de regels: _____

De discussie voorbereiden

- a. Neem een groot papier, een stift, schaar en lijm. Je hebt ook een stapel tijdschriften of reclamekrantjes nodig.
 - b. Schrijf op het papier jullie stelling op. Links schrijf je op waarom jij het ermee eens bent. Rechts zet je jouw argumenten tegen de stelling.
- Mijn argumenten zijn:

Ik ben het WEL met de stelling eens, omdat...

Ik ben het NIET met de stelling eens, omdat...

Mijn standpunt is:

- Ik ben het helemaal eens met de stelling.
- Ik ben het voor het grootste deel eens met de stelling.
- Ik ben het deels eens en deels oneens met de stelling (ongeveer 50-50).
- Ik ben het voor het grootste deel oneens met de stelling.
- Ik ben het er helemaal mee oneens.

Zet een kruisje bij eens/oneens of er tussenin.

Eens / / / / / / / / / Oneens

- c. Zoek nu plaatjes die bij jouw argumenten passen. De plaatjes laten zien dat je het ermee oneens bent en waarom. Of de plaatjes laten zien dat je het ermee eens bent en waarom. Plak die plaatjes op het papier.

LINKS teken of plak je alle plaatjes waarmee je laat zien dat je het EENS bent met de stelling.

RECHTS teken of plak je alle plaatjes die laten zien dat je het ermee ONEENS bent.

De materialen en de planning

a. Maak een materiaallijst voor de discussie.

Nodig:	Hoe kom ik er aan?	Wat kost dit?

b. Maak een planning:

Wat moet ik doen?	Wanneer ga ik dit doen?
Filmpjes kijken over jongeren en geld.	
De discussie voorbereiden.	

VRAAG TOESTEMMING AAN JE DOCENT OM VERDER TE GAAN MET STAP 3.

Activiteit: Hoe denk JIJ over geld?

Stap 3 Uitvoeren

Discussie

Voer de discussie. Jullie hebben 15 minuten. Gebruik de stopwatch of zet een kookwekker!

- Leg de stelling midden op de tafel. Zorg dat iedereen die kan lezen.

Zet het opnameapparaat aan. Jullie nemen de discussie op.

Degene die aantekeningen maakt, heeft pen en papier bij de hand!

Tip: ga op een rustige plek zitten. Anders kun je het later niet terugluisteren.

- Teken een lijn onder de stelling.
Aan de ene kant de lijn schrijf je 'eens' en aan de andere kant 'oneens'.

Eens / / / / / / / / / Oneens

- Iedereen zet een kruisje bij eens/oneens of er tussenin.
Kijk naar de vorige stap, daar heb je dat al voor jezelf ingevuld.
- Om de beurt vertel je waarom je op die plek tussen eens/oneens staat.
Waarom ben je het er niet helemaal mee eens of oneens? Of waarom juist wel?
- Probeer met elkaar één standpunt te vinden. Kunnen jullie nog wat dichter bij elkaar schuiven, of blijf je het heel erg eens / oneens?
Let op de discussieregels!
- Eén van jullie maakt aantekeningen. Schrijf op wat je ziet gebeuren:
Veranderen er mensen van mening?
Welke argumenten vind jij echt goede argumenten?
Houdt iedereen zich aan de discussieregels?

Bijstellen van je mening

a. Is jouw mening na de discussie veranderd? Ja / Nee

b. Teken op de lijn een nieuw kruisje. Waar sta jij nu? Wat is er veranderd?

Eens / / / / / / / / / Oneens

- Dit is er veranderd:

- Omdat:

Activiteit: Hoe denk JIJ over geld?

Stap 4 Reflecteren

De discussie nabespreken

Vertel in de klas jullie stelling en laat zien wat jullie standpunt bij deze stelling is.

a. Eén iemand heeft aantekeningen gemaakt.
Die persoon vertelt wat hij of zij heeft gemerkt tijdens de discussie.

- De anderen hielden zich wel / niet aan de discussieregels.

Voorbeeld:

- Het is wel / niet gelukt om samen één standpunt in te nemen.

Voorbeeld:

- Ik heb wel / geen sterke argumenten gehoord.

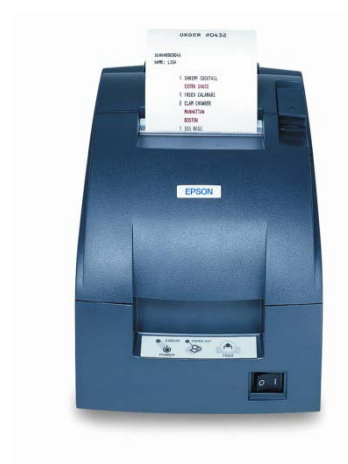
Voorbeeld:

Activiteit: Houd je uitgaven bij

Stap 1 Oriënteren

Informatie verzamelen en onderzoeken

Deze activiteit gaat over jouw eigen geldzaken.

Let op: voor het zoeken heb je twintig minuten. Je werkt individueel.

a. Wat betekenen deze woorden? Zoek de betekenis op.

Moelijk woord	Wat betekent dit woord
Bewust	
Financieel	
Formule	

b. Lees de gezegdes en spreekwoorden hieronder. Ze gaan allemaal op de een of andere manier over geld. Op twee na.

• Welke 2 zinnen gaan eigenlijk niet over geld? Kruis aan.

- Botje bij botje leggen.
- Dat is een dubbeltje op zijn kant.
- Een appeltje voor de dorst bewaren.
- Geld moet rollen.
- Geld over de balk smijten.
- Ieder dubbeltje omkeren.
- Op zwart zaad zitten.
- Zijn verdiende loon krijgen.

- Welke gezegdes en spreekwoorden over geld ken jij nog meer?

- En weet je ook wat ze betekenen? Maak tweetallen. Leg de gezegden en spreekwoorden aan elkaar uit. Dat kan door te vertellen of door ze te verbeelden in gebaren.

Gebruik een spreekwoordenboek, als dat op school te vinden is.

- c. Wat kost een...? Heb jij gevoel voor geld? Weet jij hoeveel dingen kosten?

- Luister naar je docent. Raad hoeveel het kost.
- Schrijf de bedragen op. Wat kost een...

Artikel	Prijs (€)
Broodje gezond	
Gevulde koek	
Blikje cola	
Schrijfblok	
Etui	
Mascara	
De kapper	
Buskaart	
Mobieltje	

- d. Het NIBUD is een organisatie die tips geeft aan mensen over geld. Ze hebben ook een website over zakgeld...

Kijk op www.nibud.nl. Surf naar de pagina voor ouders, met tips over zakgeld.

Wat vindt het NIBUD goede bedragen voor kleedgeld, belgeld en zakgeld?

Richtlijnen NIBUD	
	Bedrag (€)
Kleedgeld	
Belgeld	
Zakgeld	

Wat vind JIJ van deze bedragen? Is het genoeg voor jou? Of geef je meer uit?

Voor mij is het genoeg. / Ik geef meer uit.

- e. Wie betaalt jouw uitgaven?

Uitgaven	Wordt betaald door:
Kleding	
Bellen	
Cadeautjes	
lets te eten op school	
De stad in gaan met vrienden / vriendinnen	

f. Bekijk de bon van de HEMA.

HEMA	
Haarlem Cronjéstr Julianapark, 24-28 023-5458716	
10232072 Boterballen	1,40 L
10232040 Trekdrops	1,00 L
10232029 Oud-Hollandse Mix	1,40 L
10232041 Groene erwten	1,40 L
10232077 Kaneelstokjes	1,40 L
10232060 Boterwafeltjes	1,40 L
10232026 Salmiakbollen	1,40 L
10050800 Chocoladereep puur	
3 stuks à 1,95	5,85 L
10900800 Stroopwafels in blik	2,95 L
14265003 Stoelslingers	
2 stuks à 0,76	
Aktie	1,52 h
14266021 Slinger romantiek	
2 stuks à 1,40	
Aktie	2,80 h
10861007 Fondantspritsjes	
2 stuks à 1,50	3,00 L
10822015 Roomboter stroopwafe	
2 stuks à 1,60	3,20 L
10240023 Zachte zoete drop	
Aktie	2,20 L
10240006 Dropveters	
2 stuks à 1,00	
Aktie	2,00 L

- Bekijk wat deze persoon heeft gekocht. Waarvoor zijn deze boodschappen?

Wat denk jij?

- Wat is het duurste artikel op deze bon?

Artikel: _____

Prijs: € _____

- Hoeveel moest deze persoon in totaal betalen? Reken op 2 manieren uit:

1. Reken snel. Je krijgt niet het precieze bedrag, maar ongeveer.

De persoon heeft ongeveer _____ betaald.

2. Reken precies. Op papier of met een rekenmachine.

De persoon heeft precies _____ betaald.

Brainstormen

Je hoeft voor deze opdracht niet te brainstormen.

Activiteit: Houd je uitgaven bij

Stap 2 Voorbereiden

Verzamel bonnetjes en rekeningen

- a. Waar geef jij het meeste geld aan uit? Doe een gokje.

Ik geef denk ik het meeste geld uit aan...

- b. Verzamel een week lang jouw bonnetjes en rekeningen. Dus ook van je telefoon. Als je daar een maandrekening voor krijgt, dan zoek je uit hoeveel je DEZE week hebt uitgegeven.

Waar bewaar je de bonnetjes en de rekeningen?

- c. Bekijk de bonnetjes en de rekeningen. Waar heb je geld aan uitgegeven?

Je hebt vast wel iets te eten gekocht of iets voor school (pennen?). Of misschien kleding.

Zet een kruisje voor alle categorieën waar jij geld aan hebt uitgegeven. Schrijf zelf ook categorieën op als je er meer kunt vinden:

- Kleding
- Bellen
- Voeding
- Cadeautjes
- Uitgaan

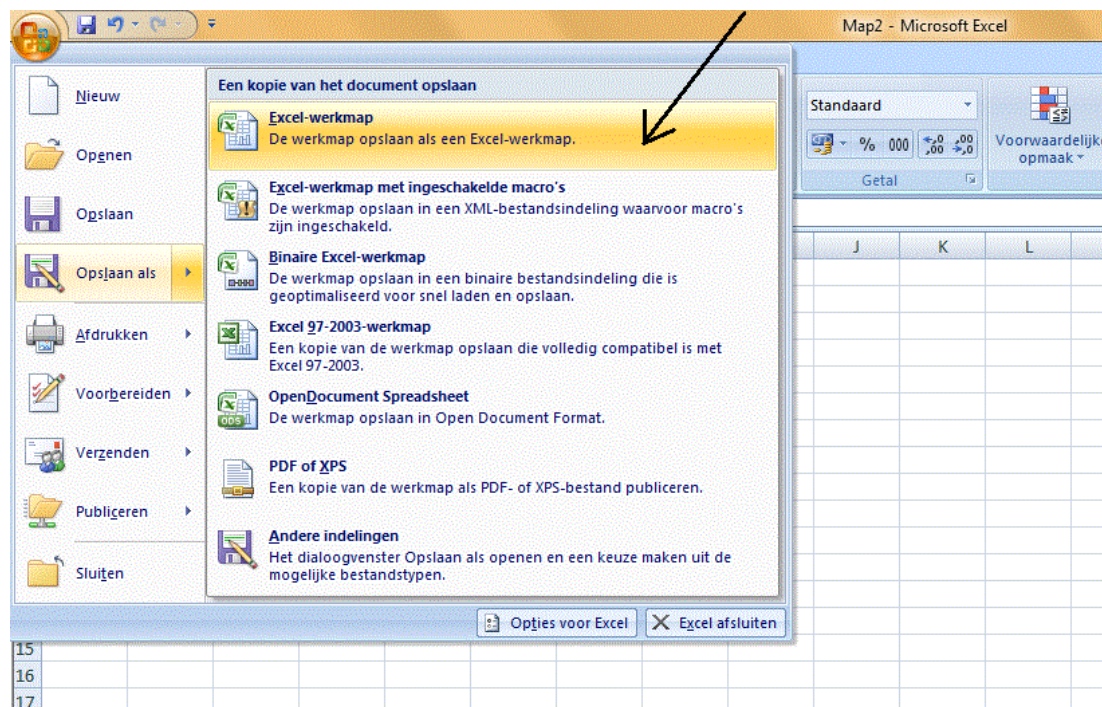

Oefen met Excel

Heb jij weleens met Excel gewerkt? Het is even puzzelen, maar als je het door hebt, kun je voortaan gemakkelijk berekeningen maken.

Oefen met het programma Excel.

- Open het programma. Ga naar de startknop links onderin je scherm. Staat Excel (Microsoft Office Excel) niet in het rijtje? Vul dan in de zoekbalk 'Excel' in.
 - Geef je nieuwe bestand een naam en sla je bestand op.
- Ga naar 'opslaan als' > Excel-werkmap

- Sla het bestand als volgt op:
Naam bestand: Uitgavenoverzicht_oefenen

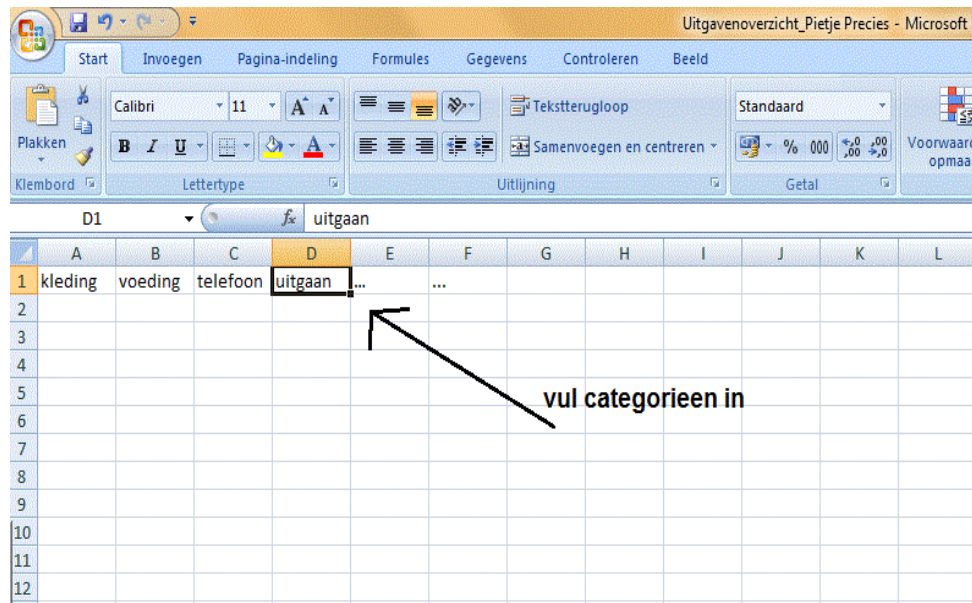
Zet het bestand in een mapje op je computer.

Naam map: Lesbrieff Mijne Geldzaken

c. Kijk op het scherm van Excel. Maak categorieën voor de verschillende soorten uitgaven. Neem deze categorieën: voeding, kleding, telefoon, uitgaan.

d. Vul de bedragen in voor kleding en voeding.

Gebruik deze tabel:

Categorie	Bedragen
Kleding	€ 9,95
	€ 12,45
	€ 8,65
Voeding	€ 0,91
	€ 1,18
	€ 3,95

Je kunt de getallen op 2 manieren invullen.

Manier 1: Je gaat op de plek staan waar je het wilt invullen. Je klikt op de muis, zodat het knipperende streepje op die plek komt te staan. Je kunt nu typen.

Manier 2: Je selecteert de plek waar je het bedrag wilt invullen. Daarna zet je de pijl in de balk 'formule invoegen' (fx). Je klikt en dan kun je daar typen.

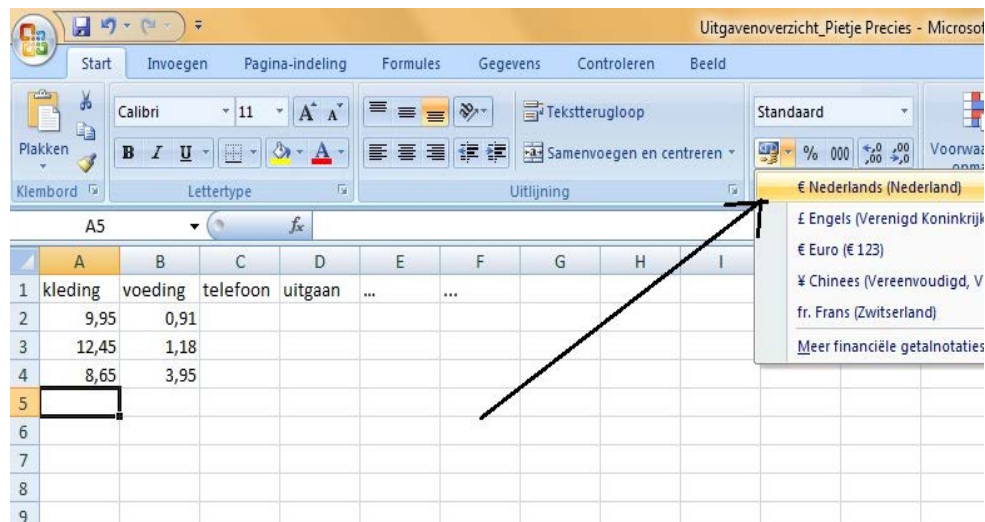
- Probeer ze allebei uit. Welke manier vind jij het handigst?

Het handigst vind ik: manier 1 / manier 2

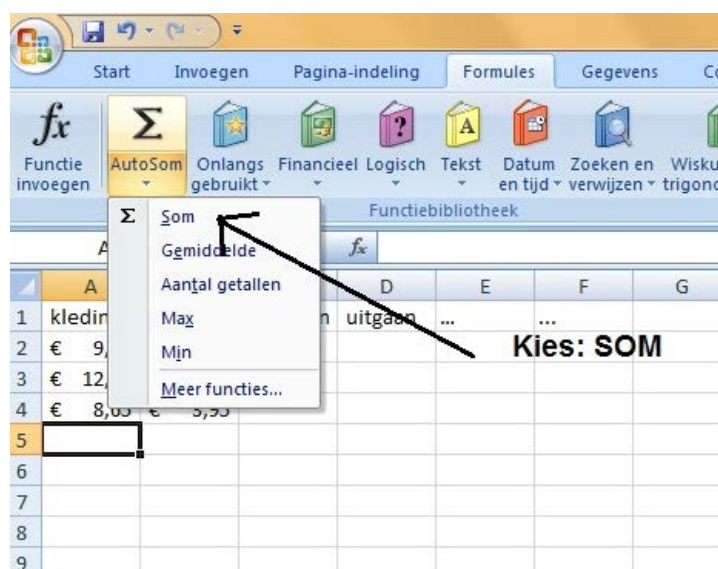
- e. Geef aan dat het om euro's gaat. Selecteer alle velden die je hebt ingevoerd. Klik dan bij 'getal' op 'financiële getalnotatie' > € Nederlands (Nederland).

- f. Als het goed is, staan in rij 1 de categorieën. In rij 2 tot en met 4 staan getallen. Dat zijn er straks in jouw eigen overzicht méér.

- Ga in rij 5 staan, onder A (dat is de categorie 'kleding'). Klik hokje A5 aan. De rand van het hokje wordt zwart.
- Ga naar 'formules'. Kies autosom > som. Doe dit ook voor de categorie voeding.

(som betekent: alles bij elkaar opgeteld).

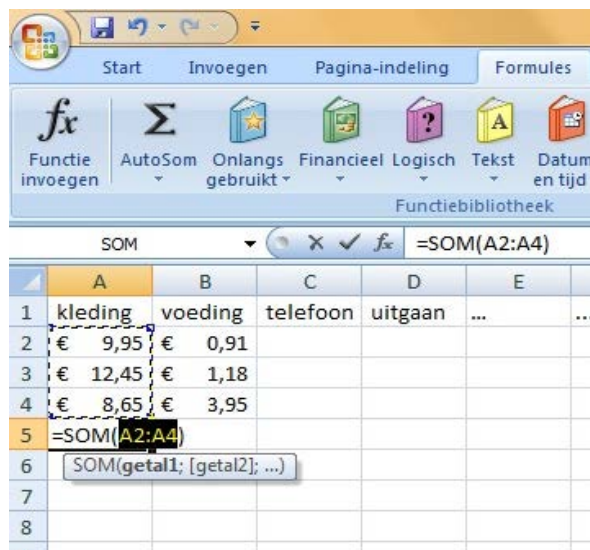

Excel pakt dan vaak meteen het bovenstaande rijtje bij elkaar en telt dat op.

Je Excelsheet ziet er dan zo uit:

Je hoeft nu alleen nog op ENTER te drukken.

TIP: Als het niet lukt met de knop 'Autosom', dan kun je ook zelf de formule invoeren in de formulebalk. Dan worden de verschillende vakjes ook bij elkaar opgeteld.

Je doet =SOM(eerste vakje dat je wilt optellen : laatste vakje). Dat is in dit voorbeeld A2:A4 en voor de categorie voeding B2:B4.

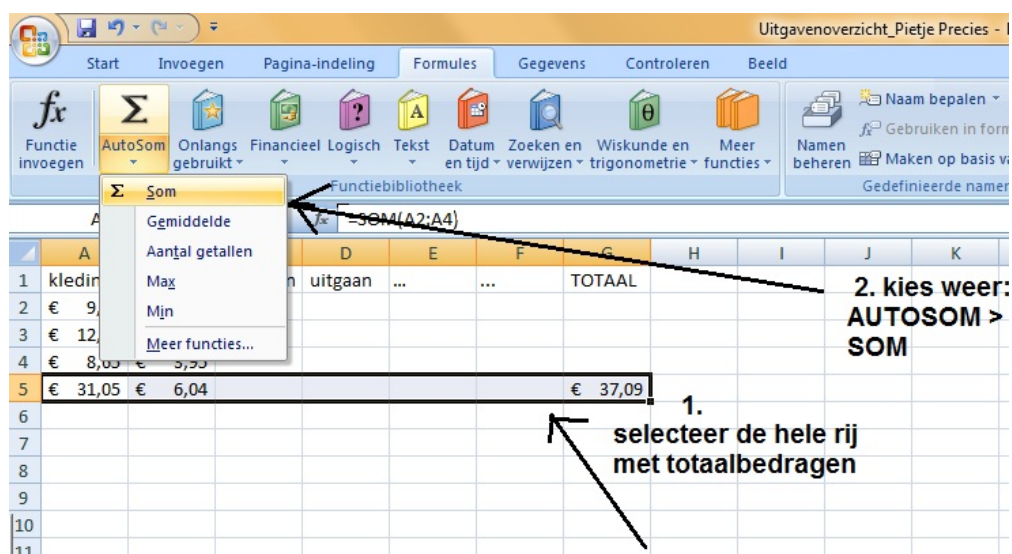
g. Maak er een categorie bij: TOTAAL.

Geef Excel de opdracht om het totaal uit te rekenen van ALLE uitgaven.

Kijk naar het voorbeeld hieronder:

Eerst selecteer je de hele rij met totaalbedragen (rij 5 in dit geval) tot onder het kopje 'TOTAAL' (categorie G).

Dan ga je weer naar AUTOSOM > SOM. Als het goed is, krijg je dan het totaalbedrag.

Oefen net zo lang tot je dit kunt!

Vraag hulp van een docent die iets weet van informatiekunde of van boekhouden.

De materialen en de planning

a. Maak een materiaallijst voor je Excelsheet.

Nodig:	Hoe kom ik er aan?	Wat kost dit?

b. Maak een planning:

Wat moet ik doen?	Wanneer ga ik dit doen?
Bonnetjes bewaren.	
Oefenen met Excel.	

VRAAG TOESTEMMING AAN JE DOCENT OM VERDER TE GAAN MET STAP 3.

Activiteit: Houd je uitgaven bij

Stap 3 Uitvoeren

Maak je Excelsheet

Maak jouw uitgavenoverzicht in Excel. Werk alleen en denk aan de planning.

- a. Je hebt in de vorige stap je uitgaven ingedeeld in categorieën: kleding, voeding, bellen, cadeautjes en wat jij nog meer kon bedenken. Neem de gegevens erbij.
- b. Open een nieuw Excel bestand. Sla dat op in de map 'Lesbrief Mijn Geldzaken'.
 - Sla het bestand als volgt op:
Naam bestand: Uitgavenoverzicht_Pietje Precies (vul je eigen naam in!)
- c. Maak categorieën. Kijk zelf welke categorieën je nodig hebt.
- d. Zet de bedragen in je overzicht. Doe steeds één categorie tegelijk.
TIP: Sla je werk regelmatig op!
- e. Zorg dat Excel voor jou alle bedragen per categorie netjes optelt. Laat Excel ook een totaalbedrag uitrekenen.
- f. Print je bestand.

Bijstellen van het overzicht

- a. Kijk je overzicht nog eens goed na. Staan alle uitgaven van de bonnetjes erop? Rekent Excel alles goed uit of heb je misschien een formule verkeerd ingevoerd?

Neem er een rekenmachine bij om te controleren! Let op dat je de komma's goed intypt.

- a. Het overzicht klopt / klopt niet.

- b. Ik ga dit nog bijstellen:

Is je bestand goed opgeslagen? (het heet: uitgavenoverzicht_jouw eigen naam)

- c. Mail je Excelsheet naar je docent.
De naam van je bestand moet kloppen!

Naar wel mailadres stuur jij je bestand? Schrijf dat mailadres hieronder op:

Activiteit: Houd je uitgaven bij

Stap 4 Reflecteren

Bekijk het resultaat

Vergelijk je uitgaven met je inkomsten... hoeveel zakgeld, belgeld en kleedgeld krijg je eigenlijk?

- a. Heb jij een gezonde bankrekening? Of sta je altijd rood en is jouw administratie nogal onoverzichtelijk?

Geef jezelf een cijfer van 1 tot 10. 1 is helemaal geen administratie en altijd geldproblemen... 10 is een perfecte administratie en nooit geldproblemen.

Ik geef mezelf een 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 6 / 7 / 8 / 9 / 10

Omdat:

- b. Het is handig om een Excel sheet te kunnen maken. Wanneer kun je het gebruiken? Noem voorbeelden.

Op school:

Thuis:

In een beroep:

Wat past bij jou?

a. Wat past bij jou? De uitspraak 'geld moet rollen' of 'een appeltje voor de dorst bewaren'?

- Bij mij past de uitspraak:

- Leg uit waarom:

b. Rollenspel. Je docent deelt verschillende rollen uit. Lees jouw rol en houd je daaraan (je bent zuinig of juist niet).

Wat was jouw rol? Paste deze rol bij jou? Ja / Nee

Omdat...

Activiteit: Strip: je eigen schuld?

Stap 1 Oriënteren

Informatie verzamelen en onderzoeken

Deze activiteit gaat over geld lenen en schulden maken.

Let op: voor het zoeken heb je twintig minuten. Je werkt individueel.

a. Wat betekenen deze woorden? Zoek de betekenis op.

Moeilijk woord	Wat betekent dit woord
Rood staan	
Krediet	
Afbetalen	

b. Herinner je je nog het rollenspel uit de vorige opdracht? Je ging met vrienden de stad in en iemand probeerde jou over te halen om geld te lenen... of jij wilde iemand overhalen om geld te lenen.

Leen jij geld van je vrienden of klasgenoten?

Ja, want

Nee, want

c. Leen jij geld voor andere dingen, bijvoorbeeld kleren of cadeautjes?

Zo ja, van wie leen jij geld? _____

d. Bekijk het filmpje van het Dagblad van het Noorden: jong, telefoonverslaafd en tot je nek in de schulden op <http://youtu.be/ji9zaYR-5YQ>

- Veel jongeren hebben al schulden.

Waar geven jongeren het meeste geld aan uit? Zet in de goede volgorde.

scooters – kleding – mobieltjes – snacks

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

- Hoe zit dat bij jou? Waar geef jij het meest aan uit? Zet een kruis voor het goede antwoord.
Ik geef het meest uit aan: scooters / kleding / mijn mobieltje / snacks.

e. Iemand heeft een plasma-TV gekocht op afbetaling. Wat betekent op afbetaling kopen?
Zet een kruisje voor het goede antwoord:

- Je betaalt de TV in één keer in de winkel.
- Je betaalt elke maand een deel van het bedrag terug.

f. Hanna koopt graag op internet. Bij de Wehkamp heeft ze een krediet. Dat betekent dat ze voor bijvoorbeeld 500 euro gewoon dingen mag kopen, ook als ze eigenlijk geen geld heeft. Maar ze moet dit natuurlijk wel terugbetalen. Met rente.

- Een krediet nemen... is dat handig of gevaarlijk volgens jou? Leg uit waarom.

- Een krediet kost je extra geld. Je moet rente betalen. Kijk maar hieronder:
 1. kleur het bedrag dat je leent groen;
 2. kleur de rente oranje;
 3. kleur het bedrag dat je écht betaalt rood.

Totale Kredietbedrag / Contante waarde	Duur van de overeenkomst (indicatie)	Debetrentevoet / jaarlijks kostenpercentage (variabel %)	Je betaalt per maand	Slottermijn	Totaal te betalen bedrag
€ 250	40 mnd	16%	€ 8	€ 6,57	€ 318,57
€ 500	79 mnd	16%	€ 10	€ 7,14	€ 787,13
€ 750	79 mnd	16%	€ 15	€ 10,70	€ 1.180,70
€ 1000	79 mnd	16%	€ 20	€ 14,27	€ 1.574,27

- Stel, je neemt een krediet van € 500.
Hoeveel maanden moet je dan terug betalen? Kijk in de tabel.

Ik zit _____ maanden lang vast aan de lening.

- Je krediet is € 500. Je betaalt per maand € 10. En 16% rente.
Welk bedrag moet je in totaal betalen? Kijk in de tabel.

€ _____

- Je krediet is 1.000 euro.
Als je klaar bent met afbetalen heb je € 1.574,27 betaald.
Kijk maar in de tabel.
Hoeveel geld heb je dan in totaal aan rente betaald?

€ 1.574
€ 1.000 -

€ _____

Zo duur is lenen dus... Zou jij nog een krediet willen, nu je dit weet? Ja / Nee

Omdat...

Brainstormen

Je gaat een ontwerp maken voor je strip. Je gaat brainstormen over het ontwerp. In de brainstorm mag je al je fantasie gebruiken. Je hoeft nog niet na te denken of het idee ook echt kan.

- Vul het woord 'geldschuld' in de middelste cirkel van de figuur.
- Schrijf in de andere cirkels zoveel mogelijk woorden die bij je opkomen. Hoe kun je een schuld krijgen? Hoe voel je je dan? Wat doe je als je een schuld hebt?

TIP: schrijf in één cirkel meer dan één ding op, als je ruimtegebrek hebt.

Keuzes maken

Na de brainstorm ga je kijken wat haalbaar is. Je kiest uit alles wat opgeschreven is. Denk daarbij steeds aan de strip. Ga elke keer na of je keuzes daarbij passen.

a. Lees goed door wat je hebt opgeschreven. Onderstreep de belangrijkste onderdelen. In ieder geval de onderdelen waar je verder mee wilt.

b. Schrijf op hoe je de strip gaat maken en wat je erin wilt verwerken.

- Wat is de situatie? Waardoor is de persoon in jouw strip in de schulden gekomen?

- Hoe heet de persoon (of de personen) uit jouw strip?

- Waar speelt het verhaal?

- Hoe erg is de schuld?

c. Overleg met de docent of je genoeg ideeën hebt om aan het ontwerp te beginnen.

Activiteit: Strip: je eigen schuld?

Stap 2 Voorbereiden

Ontwerp de strip

Maak tweetallen. Jullie maken het stripverhaal samen.

Je strip moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- de strip gaat over schulden;
- de situatie is duidelijk: je begrijpt hoe de hoofdpersoon aan een schuld komt;
- het verhaal heeft een duidelijk begin en eind;
- de strip is maximaal 10 kantjes A4 lang, maar het mag ook veel korter.

a. Verdeel de taken. Wat ga jij doen?

Ik ga

b. Oefen met stripfiguren tekenen. Tip: houd het simpel. Het gaat er vooral om dat je goed kunt zien hoe iemand zich voelt. Dus: is iemand blij, verdrietig of boos in je verhaal?

Plak hieronder de best gelukte poppetjes.

c. Schrijf in het kort op waar je stripverhaal over gaat. Maak een duidelijk begin en een einde.

- Het verhaal begint met...

- Dan...

- Daarna gaan ze / gebeurt er dit...

Maak een eerste schets van je stripverhaal

Teken je strip eerst met potlood. Teken lichtjes (schetsend). Dan kun je nog dingen veranderen of weggummen.

De materialen en de planning

a. Maak een materiaallijst voor je stripverhaal.

Nodig:	Hoe kom ik er aan?	Wat kost dit?

b. Maak een planning:

Wat moet ik doen?	Wanneer ga ik dit doen?
Oefenen met het tekenen van poppetjes.	
De strip afmaken in het net.	

VRAAG TOESTEMMING AAN JE DOCENT OM VERDER TE GAAN MET STAP 3.

Activiteit: Strip: je eigen schuld?

Stap 3 Uitvoeren

Maak je stripverhaal

Maak het stripverhaal af. Werk samen en denk aan de tijd.

Bijstellen van je stripverhaal

- a. Neem de schets. Zijn de plaatjes duidelijk? Is de tekst goed leesbaar? Ja / Nee

Dit kan beter...

- b. Verbeter je schets. Trek daarna de lijntjes over met fineliner en / of kleur je strip in.
Zorg dat de tekst goed leesbaar blijft!

Activiteit: Strip: je eigen schuld?

Stap 4 Reflecteren

In de schoolkrant

a. Lees alle stripverhalen.

- Hoe kun je UIT de schulden komen?

- Welke 3 stripverhalen vinden jullie het allerbest? Leg uit waar je op hebt gelet. Ik heb gelet op...

b. Stuur de beste strips op naar de schoolkrant. Wie weet worden ze geplaatst! Schrijf erbij waar je terecht kunt, als je in de schulden bent geraakt

Activiteit: Voordelig telefoneren

Stap 1 Oriënteren

Informatie verzamelen

Deze activiteit gaat over telefoneren. Hoe voordelig telefoneer jij? Of kan het goedkoper? Misschien heb jij zelf geen telefoon. Vraag dan of je voor een van je ouders mag uitrekenen of het voordeliger kan.

Let op: voor het zoeken heb je twintig minuten. Je werkt individueel.

a. Wat betekenen deze woorden? Zoek de betekenis op.

Moeilijk woord	Wat betekent dit woord
Verband	
Aanbieding	
Voorwaarden	

b. Bij een telefoonabonnement heb je eenmalige kosten en terugkerende kosten.

Kruis in de volgende tabel aan of het gaat om eenmalige kosten of terugkerende kosten.

	Eenmalige / terugkerende kosten
Een nieuwe telefoon kost € 150,00. Als je een abonnement neemt krijg je korting. Je betaalt nog € 50 voor de telefoon.	☐ Eenmalige kosten ☐ Terugkerende kosten
Je hebt een abonnement van € 15 per maand.	☐ Eenmalige kosten ☐ Terugkerende kosten
Je hebt in één maand 2x naar het buitenland gebeld. En dat zit niet in je abonnement.	☐ Eenmalige kosten ☐ Terugkerende kosten
Je betaalt per maand € 2,50 extra voor onbeperkt internetten op je mobiel.	☐ Eenmalige kosten ☐ Terugkerende kosten
Voor 0900-nummers betaal je extra, dat zit niet in je abonnement.	☐ Eenmalige kosten ☐ Terugkerende kosten
Je koopt voor € 1,50 een spelletje voor op je telefoon.	☐ Eenmalige kosten ☐ Terugkerende kosten
Het spelletje komt met een abonnement van € 3,00 per maand.	☐ Eenmalige kosten ☐ Terugkerende kosten
Je koptelefoontje was kwijt. Je hebt een nieuwe gekocht.	☐ Eenmalige kosten ☐ Terugkerende kosten

c. Als je belt, betaal je per minuut.

Er is een verband tussen de tijd en de kosten.

Bel je veel, dan betaal je ook veel. De formule daarbij is:

totale kosten = aantal belminuten x kosten per minuut.

Formule is wiskundetaal voor: een manier om iets uit te rekenen.

- KPN heeft een abonnement waarbij je voor 0,07 cent belt. Hoeveel moet je betalen als je 5 minuten belt?

Gebruik de formule:

Belminuten	x	Kosten per minuut	= Totale kosten
5	x	0,07	

- Je hebt een Vodafone abonnement. Je moet bellen naar het buitenland. Bellen naar het buitenland is bij jouw abonnement 0,80 cent per minuut. Je belt 3 minuten, hoeveel moet je dan betalen?

Gebruik de formule:

Belminuten	x	Kosten per minuut	= Totale kosten
	x		

- d. Je kunt allerlei leuke muziekjes en spelletjes kopen voor je telefoon. Maar daar moet je enorm voor uitkijken! Je krijgt vaak ongevraagd extra informatie en sms'jes. Daar moet je allemaal voor betalen...

- Een spelletje kost maar 1,50.

De verstuurkosten zijn 1,30.

Omdat dit soort dingen buiten je abonnement vallen, krijg je daar ook nog de kosten van één sms'je bij: 0,35 cent. Hoeveel kost het jou dan?

Spelletje	+	Kosten per minuut	+ Smsje	+	= Totale kosten
1,50	+	1,30	0,35	+	

- Helaas. Je had de kleine lettertjes niet gelezen. Je hebt per ongeluk een abonnement op dat spelletje! Elke maand moet je ook nog € 3,00 betalen. Je zit er 6 maanden aan vast.

Hoeveel kosten heb je nu in totaal gemaakt voor één spelletje?

Aantal maanden	x	Kosten abonnement	+	eenmalige kosten	= Totale kosten
	x		+		

- Waar moet je dus goed op letten als je een extraatje koopt voor je mobiel?

- Nu je dit weet, zou jij dan nog gebruik maken van sms-diensten (om een ringtone of spelletje te kopen)? Ja / Nee

Omdat

e. Zet bij de volgende stellingen of ze waar of niet waar zijn.

	Waar / Niet waar
Je internet staat aan, maar je gebruikt het niet. Je betaalt wel.	☐ Waar / ☐ Niet waar
Bellen buiten je bundel levert extra kosten op.	☐ Waar / ☐ Niet waar
Bellen naar het buitenland is even goedkoop als bellen in het binnenland.	☐ Waar / ☐ Niet waar
Sms-diensten kosten vaak meer dan dat je verwacht.	☐ Waar / ☐ Niet waar

Brainstormen

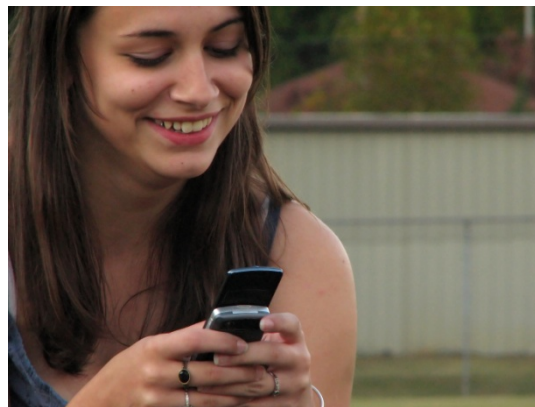
Je hoeft bij deze opdracht niet te brainstormen.

Activiteit: Voordelig telefoneren

Stap 2 Voorbereiden

Hoe ziet jouw telefoonabonnement eruit?

- a. Heb jij een telefoonabonnement of bel je met prepaid?

Ik heb _____

Als je zelf geen telefoon hebt, vraag dan of je de telefoon van bijvoorbeeld je ouders mag gebruiken.

- b. Vul de tabel in.

Tip: kijk op www.belkostenwijzer.nl.

Klik op 'Abonnementen' en dan op het logo van jouw provider. Zoek daar het juiste abonnement.

Dienst	Kosten
één belminuut binnen de bundel.	
één belminuut buiten de bundel.	
één sms binnen de bundel.	
één sms buiten de bundel.	
bellen naar een buitenlands mobiel nummer.	

- c. Betaal je per maand of per keer dat je opwaardeert?

d. Vind je dat veel, of weinig? Vertel ook waarom.

Ik vind dat veel / weinig.

Omdat

e. Maak een overzicht:

Hoeveel bel, sms of internet jij?

En is dat genoeg? Als het genoeg is, dan hoef je in de tweede kolom niks in te vullen.

	Dit kan ik opmaken:	Dit wil ik eigenlijk opmaken:
Aantal sms'jes		
Aantal belminuten		
Aantal MB internet		

- Wat is jouw conclusie? Kun je met dit abonnement of deze prepaid goed verder? Of moet je kijken naar een goedkoper of beter abonnement?

Het is: goed zo. / ik kan het beter veranderen.

Leg je antwoord uit.

f. Bij een abonnement heb je een contract. Vaak heb je dan één jaar tot 2 jaar dezelfde afspraken.

Bij prepaid moet je wel elk half jaar opladen, om je nummer te behouden. Maar daar zitten verder geen vaste abonnementskosten aan vast.

Wat zou jij fijner vinden, een abonnement, of prepaid? Vertel ook waarom.

De materialen en de planning

a. Maak een materiaallijst voor je onderzoek.

Nodig:	Hoe kom ik er aan?	Wat kost dit?

b. Maak een planning:

Wat moet ik doen?	Wanneer ga ik dit doen?
Eisen aan telefoon opstellen.	
Lijst providers presenteren.	

VRAAG TOESTEMMING AAN JE DOCENT OM VERDER TE GAAN MET STAP 3.

Activiteit: Voordelig telefoneren

Stap 3 Uitvoeren

Een telefoonabonnement uitkiezen

Maak tweetallen. Werk samen en denk aan de tijd.

Je weet nu welke eisen je stelt aan je telefoonabonnement. Dus kun je nu verschillende abonnementen met elkaar vergelijken.

- Ga naar www.belkostenwijzer.nl. Klik op Start Wijzer voor het telefoonabonnement. Kies je mobiele telefoon en vul je eisen in.

Maak een lijst van mogelijke providers en abonnementen.

- Lees de lijst goed door. Begrijp je alles wat er staat?
- Kies de 3 overzichten die jou 'op het eerste oog' het best lijken.

- Knip en plak de informatie.
- Sla het op. Bedenk een duidelijke naam voor je document. Bijvoorbeeld: voordelig_telefoneren_je naam

Ik geef het document deze naam: _____

Ik zet het document in deze map: _____

- Beantwoord voor elk abonnement deze vragen. Als het niet in de tabel past, maak er dan een in Word.

Vul de tabel in.

Voordelig bellen	Naam provider:	Naam provider:	Naam provider:
Prepaid / Abonnement	☐ Prepaid ☐ Abonnement	☐ Prepaid ☐ Abonnement	☐ Prepaid ☐ Abonnement
Kosten per maand			
Aantal belminuten			
Aantal sms'jes			
Internet?			
Hoe lang is dit geldig?			
Kun je in de tussentijd iets veranderen zonder extra kosten?	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee

d. Welk abonnement of welke prepaid is het voordeligst?

Provider: _____

	Abonnement of prepaid van belkostenwijzer.nl :	Mijn huidige abonnement / prepaid:
Aantal sms'jes		
Aantal belminuten		
Aantal MB internet		

e. Wat is je conclusie? Kun je goedkoper bellen? Ja / Nee

Activiteit: Voordelig telefoneren

Stap 4 Reflecteren

Vergelijk de uitkomsten

a. Bespreek de uitkomsten met de hele klas.

- Welke providers hebben jullie gevonden?

Je docent zet het op het bord.

- Hoeveel kost het duurste abonnement / de duurste prepaid?

- Hoeveel kost het goedkoopste?

- De kosten zijn heel verschillend. Waar komt dat door?

b. Wie heeft het beste telefoonabonnement gevonden? Waarom is dit het beste abonnement?

Denk aan de punten waar je op moest letten:

- Hoeveel moet je betalen?
- Hoe lang duurt dit abonnement?
- Hoeveel belminuten en sms'jes heb je?
- Kun je in de tussentijd iets veranderen zonder extra kosten?

Het beste abonnement is: _____

Omdat

Activiteit: Filmpje over bijverdienen

Stap 1 Oriënteren

Informatie verzamelen

Deze activiteit gaat over bijbaantjes en werken naast school.

Let op: voor het zoeken heb je twintig minuten. Je werkt individueel.

a. Wat betekenen deze woorden? Zoek de betekenis op.

Moeilijk woord	Wat betekent dit woord
Combineren	
Minimum jeugdloon	

b. Mag jij werken van je ouders? Ja / Nee

Leg uit waarom je ouders vinden dat het wel of niet mag:

c. Bekijk de tabel. Hierin staat hoeveel euro jongens en meisjes per maand verdienen.

Leeftijd	Jongen	Meisje	Jongens / meisjes gemiddeld
12	☐ 51	☐ 47	☐ 49
13	☐ 84	☐ 75	☐ 79
14	☐ 108	☐ 102	☐ 105
14	☐ 181	☐ 150	☐ 165
16	☐ 239	☐ 203	☐ 221
17	☐ 284	☐ 236	☐ 259
18	☐ 411	☐ 311	☐ 358

- Omcirkel in de tabel hoeveel een meisje van 14 gemiddeld verdient per maand. Bekijk ook wat een jongen van 14 jaar verdient.

- Hoeveel verdient een jongen van 16 gemiddeld per maand?

- Oudere kinderen verdienen meer dan jonge kinderen. Hoe kan dat?

- En waarom verdienen jongens meer dan meisjes? Bedenk zelf hoe dat kan.

- d. De volgende tabel gaat over de soorten baantjes die scholieren tussen de 12 en de 18 jaar hebben.

	Jongens %	Meisjes %	Jongens en meisjes %
Krant bezorgen	18	12	15
Babysitten	5	19	12
Bij de boer	5	2	4
Karweitjes en klusjes	5	4	5
Lesgeven	1	2	1
Winkel/supermarkt	12	13	13
Horeca	7	7	7
Fabriek	2	<1	1
Bouw	2	<1	<1
Schoonmaken	<1	1	1
Ander baantje	13	11	12

- Maak een top 3 van bijbaantjes voor meisjes:

1. _____
2. _____
3. _____

- En wat is de top 3 voor jongens?

1. _____
2. _____
3. _____

- Wat lijkt jou een leuk bijbaantje?

Kies jij wat de meeste scholieren kiezen... Of kies je iets anders?

Wat zijn je rechten en plichten als je een baantje hebt naast school? Kijk in de bijlage van deze lesbrief. Daar vind je een overzicht met regels.

Tot je 16e mag je alleen licht werk doen. En alleen niet-industrieel werk. Dat betekent dat je niet in een fabriek mag werken.

- Geef voorbeelden van baantjes die je wel mag hebben tussen je 13e en je 16e.

- Voor 16-jarigen geldt ook: je mag alleen werken als het je niet verhindert om naar school te gaan. School is belangrijker. Wat vind jij daarvan?

e. Maak groepjes van 4. Jullie maken samen één filmpje.

Tip: zorg dat er in elk geval één iemand in jouw groepje zit die handig is met het maken van filmpjes.

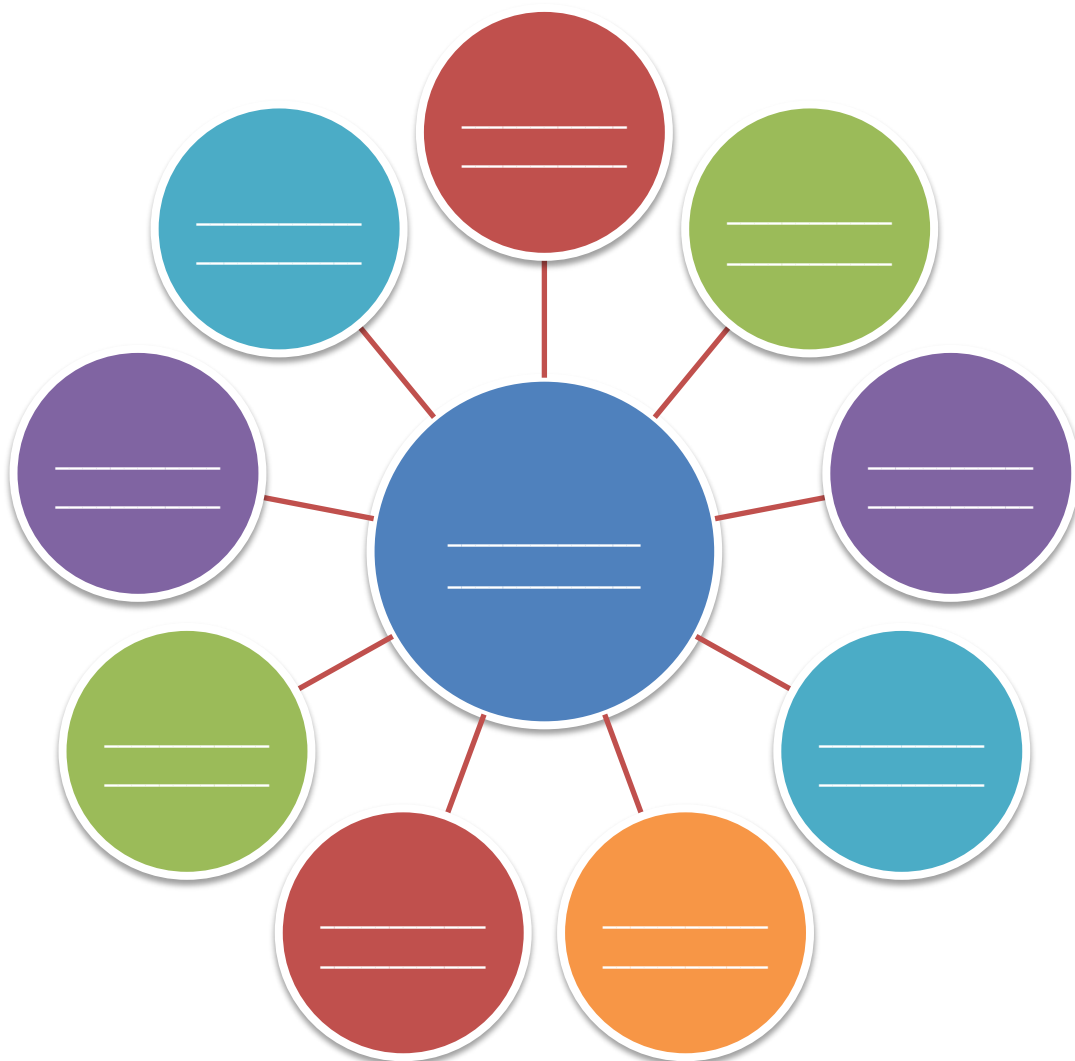
Brainstormen

Kom alvast met je groepje bij elkaar. Jullie gaan samen brainstormen.

In de brainstorm mag je al je fantasie gebruiken. Je hoeft nog niet na te denken of het idee ook echt kan.

- Schrijf 'reportage bijbaantjes' in de middelste cirkel van de figuur.
- Schrijf in de andere cirkels zoveel mogelijk woorden die bij je opkomen. Denk aan de dingen die je wilt laten zien, wie je kunt interviewen, waar je kunt filmen.

TIP: schrijf in één cirkel meer dan één ding op, als je ruimtegebrek hebt.

Keuzes maken

Na de brainstorm ga je kijken wat haalbaar is. Je kiest uit alles wat opgeschreven is. Denk daarbij steeds aan de bedoeling van het filmpje. Ga elke keer na of je keuzes daarbij passen.

a. Lees goed door wat je hebt opgeschreven. Onderstreep de belangrijkste onderdelen. In ieder geval de onderdelen waar je verder mee wilt.

b. Schrijf op hoe je de film gaat maken.

- Wat willen jullie laten zien?

- Hoe gaan jullie laten zien hoe je werk en school combineert?

- Van welk materiaal ga je het maken?

c. Overleg met de docent of je plan haalbaar is.

Activiteit: Filmpje over bijverdienen

Stap 2 Voorbereiden

Ontwerp je film

Voor je gaat filmen schrijf je een kort script. Let op! Je filmpje mag maar 5 minuten duren (ook niet veel korter!). Maak het dus niet te ingewikkeld.

Het script

a. Maak afspraken over de film.

- Wie gaan er filmen (minimaal 2 leerlingen)

- Wie zorgt er voor goed geluid?

b. Je maakt straks een reportage. Daarin vertellen leerlingen iets over hun bijbaan. Of ze laten hun bijbaan zien. Jij mag dat beslissen.

- Wie willen jullie filmen? Vraag of ze willen meewerken.

Deze mensen willen wel meewerken met ons filmpje:

- WAAR gaan jullie filmen? Blijf je op school, ga je naar een uitzendbureau, of interview je iemand thuis / aan het werk?

De plek waar wij gaan filmen: _____

- Moeten jullie daar toestemming voor vragen? Ja / Nee

c. Schrijf op WAT jullie willen filmen en in welke volgorde.

We filmen eerst:

Daarna:

Als laatste filmen we:

Interviewvragen

Je gaat iemand interviewen voor je reportage. Schrijf hieronder minstens 3 vragen op.

Tip: denk aan de vraagwoorden! waar / wanneer / hoe / hoeveel... enzovoorts.

Vraag 1:

Vraag 2:

Vraag 3:

Oefenen met filmen

- a. Hoe maak je een filmpje op jouw mobiel (of op de mobiel waarmee jullie gaan filmen)? Zoek dat eerst uit. Maak een kort oefenfilmpje.
- b. Hoe zet je het filmpje op de computer? En wat heb je ervoor nodig aan kabels of aansluitingen? Zoek uit voor jouw mobiel. Gebruik je oefenfilmpje.

Schrijf dat hieronder op.

De materialen en de planning

a. Maak een materiaallijst voor het filmpje.

Nodig:	Hoe kom ik er aan?	Wat kost dit?

b. Maak een planning:

Wat moet ik doen?	Wanneer ga ik dit doen?
Mensen zoeken die willen meedoen.	
Film monteren.	
Filmkijkdag met de klas.	

VRAAG TOESTEMMING AAN JE DOCENT OM VERDER TE GAAN MET STAP 3.

Activiteit: Filmpje over bijverdienen

Stap 3 Uitvoeren

Maak de film

Voor technische filmtips kun je op www.filmenmetjemobiel.nl kijken.

- a. Maak het filmpje.
Werk samen en denk aan de planning.
- b. Hoe zorgen jullie voor goed geluid?

Bijstellen van het filmpje

- a. Bekijk het filmpje. Is het geluid goed genoeg? Kun en wil je nog iets veranderen?

We gaan wel / niet meer iets veranderen.

Als je nog iets gaat aanpassen, wat ga je dan nog doen? Schrijf dat hieronder op:

Activiteit: Filmpje over bijverdienen

Stap 4 Reflecteren

Filmpresentatie

- a. Laat jullie filmpjes aan elkaar zien.

Tip: vraag of het beste filmpje op de website van school mag komen. Schrijf er dan wel een berichtje bij waarin je de mensen bedankt die voor de camera durfden!

- b. Welke bijbaantjes hebben jongeren bij jou op school?

- c. Hoe zorgen ze dat er toch genoeg tijd overblijft voor school?

- d. Werk jij, of denk jij erover om een bijbaan te nemen? Waarom wel of niet?

Ik wil wel / niet werken naast school,.

Omdat

Evaluëren en reflecteren

Wat heb ik geleerd?

Helemaal aan het einde van de lesbrief ga je terugkijken naar wat je hebt geleerd.

Je hebt nu vier activiteiten gedaan die met het onderwerp 'geld' te maken hebben.

Je gaat samen met de klas reflecteren op het proces.

Met het proces bedoelen we hoe het maken van afspraken in de klas is gegaan en of iedereen zich aan zijn afspraken heeft kunnen houden.

- a. Hoe ging het samenwerken? Vul de tabel in.
- In welke activiteit heb je samengewerkt? Schrijf de titel van die activiteiten op.
 - Wat was jouw bijdrage aan het werk? Noem twee voorbeelden. Denk aan: informatie verzamelen, ideeën bedenken, ontwerpen, uitvoeren en testen, presenteren.

Ik heb samengewerkt in activiteit:	Ik werkte samen met	Mijn bijdrage was:

- b. Heb je hulp gevraagd tijdens het uitvoeren van de activiteiten?

- c. Aan wie heb je hulp gevraagd? En waarvoor?

- d. Kreeg je aanwijzingen voor het uitwerken van de taken? Hoe ging je daarmee om?

e. Hoe heb je de resultaten van de activiteiten laten zien?

f. Hoe ging je om met de materialen?

g. Heb je steeds de planning kunnen volgen bij de uitvoering van het werk? Ja / Nee

Want

h. Met welk beroep of beroepen hebben de activiteiten in deze lesbrief te maken?

i. Wat was nieuw voor jou in deze lesbrief?

j. Wat hebben jullie geleerd van deze les?

k. Wat was het doel van deze lesbrief? (Als je het niet weet, kijk dan terug naar de inleiding.)

l. Op welke manier gaan jullie het doel van deze les toepassen in de klas?

OPDRACHT: VUL NU HET EVALUATIEFORMULIER IN.

Bijlage: regels voor werk

Toezicht Inspectie SZW

Om te voorkomen dat jongeren te zwaar werk doen of te veel werken, zijn er regels. De Inspectie SZW (voorheen Arbeidsinspectie) ziet erop toe dat deze regels worden nageleefd.

12-jarigen en werk

Kinderen van 12 jaar mogen alleen werken in het kader van een werkstraf of een leerproject. Het kind moet altijd onder toezicht van een volwassene werken. Voor kinderen tot 13 jaar die meewerken aan een uitvoering gelden aparte regels.

13- en 14-jarigen en werk

Kinderen van 13 en 14 jaar mogen alleen klusjes doen en helpen bij licht, niet-industrieel werk. Het aantal uren dat kinderen van 13 en 14 jaar mogen werken in schoolweken verschilt met het aantal dat geldt voor vakantieweken. Voor kinderen vanaf 13 jaar die meewerken aan een (toneel) uitvoering gelden aparte regels.

15-jarigen en werk

Kinderen van 15 jaar mogen zelfstandig licht niet-industrieel werk doen, zoals vakken vullen in een supermarkt en avondkranten en reclamedrukwerk bezorgen. Voor het bezorgen van ochtendkranten gelden extra regels. De maximale werktijden voor kinderen van 15 jaar zijn afhankelijk van of het kind leerplichtig is en van welke dag het is (wel of geen schooldag).

16- en 17-jarigen en werk

Jongeren van 16 en 17 jaar mogen bijna elk soort werk doen, maar geen gevaarlijk werk. Bovendien mag het werk hen niet verhinderen om naar school te gaan. Er gelden andere regels voor werktijden voor 16- en 17-jarigen dan voor volwassenen.

Stage en maatschappelijke stage

Kinderen van 14 en 15 jaar mogen onder bepaalde voorwaarden stage lopen. Er moet een stageovereenkomst gesloten zijn tussen de school en het bedrijf, of de burgemeester en wethouders moeten een verzoek tot vervangende leerplicht hebben goedgekeurd.

Maatschappelijke stage is een vorm van leren binnen het voortgezet onderwijs (vo). Leerlingen doen vrijwilligerswerk om anderen te helpen. Kinderen van 13, 14 en 15 jaar mogen tijdens hun maatschappelijke stage licht niet-industrieel werk doen.